

Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi

Journal Of Strategic Management Research

Cilt / Vol.: 1, Sayı / Is.: 1, Yıl / Year: 2018, Sayfa / Pages: 3-4

Prof. Dr. Mehmet BARCA'dan Editöre Mektup: Bir Alan Dergisinin Doğuşu

1980'lerden bu yana dünyada stratejik yönetim alanında bilimsel yönelimli araştırmalarda her geçen yıl artış gözlenmektedir. Bu artış son yıllarda adeta bir patlamaya dönüşmüştür. Çok sayıda kitap, dergi, makale, kongre, ders, tez vb. gibi çıktılara yansıyan bu araştırmalar sayesinde stratejik yönetim, yönetim bilimlerinin diğer alt alanlarına (genel yönetim, operasyonel yönetim, insan kaynakları yönetimi gibi fonksiyonel yönetimler vs.) göre bilimleşme yönünde önemli bir ilerleme sağlamıştır. Bu ilerleme hem kuram inşasında hem de öne sürülen kuramların test edilmesinde kendini göstermektedir.

Ülkemizde de stratejik yönetim alanında bilimsel araştırmalarda son yıllarda belirgin bir artış görülmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak yeni arayışlar gündeme gelmektedir. Bu arayışların bir sonucu olarak elinizdeki Dergi ortaya çıkmıştır. Dergi ülkemizde bir ilki gerçekleştirmektedir. Stratejik yönetim araştırmaları ile sınırlı ilk periyodik yayın olma özelliğini taşımaktadır. Dünyada çok sayıda örneğine rastladığımız stratejik yönetim konuları ile sınırlı bir derginin ülkemizde de görülmesi önemli bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Yönetim ile ilgili her tür çalışmaya yer veren "genel" dergiler yerine sadece strateji ile ilgili araştırmalara yer vermek spesifik bir alanda "uzmanlaşmaya" götürecektir. Uzmanlaşma bilgi üretiminde derinleşme sağlayacaktır. Derginin uzmanlaşmayı teşvik etmesinin yanı sıra başka yararlar da sağlaması öngörülebilir: dergi etrafında epistemik bir topluluğun oluşması ve bağlam bağımlı araştırmaların hız kazanması. Spesifik dergiler çoğu zaman aynı konu etrafında araştırmalar yapan, fikir geliştiren, tartışan, ilerlemeleri raporlayan bir platform hizmeti sunarak bir düşünce topluluğunun ortaya çıkması ve düşünce geleneğinin (zincirleme tartışma) oluşmasına öncülük eder. Bu durum birbirinden kopuk tekil katkılar yerine birbiri ile ilişkili birikimsel ilerlemelere götürür. Diğer yandan, evrensel soyutlama düzeyi yüksek ancak bağlamsal açıklama derecesi düşük araştırmalar yerine kültüre, özgün ve yerel koşullara daha fazla yer veren ve dolayısıyla yerelde yaşananları aydınlatan çalışmaların da teşvik edilmesi mümkün olabilir.

Hem dünyada hem de ülkemizde stratejik yönetim, diğer yönetim yaklaşımları gibi, daha çok yöneticilere yönelik normatif bir tarzda ele alınmaktadır. Ancak son yıllarda, yönetsel kaygıların dışında, bilimsel kaygılar ile hareket eden ve hızla sayıları artan akademisyenlerin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Stratejik yönetim alanının bilimselleşmesi için daha fazla bilimsel bakış çerçevesinde çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile, yöneticilerin nasıl başarılı olabileceklerini normatif olarak ele alan (stratejik) yönetim bilimleri (management science) yerine, gözlenen yönetsel olguların neden öyle olduğunu araştırmalara konu edecek (stratejik) yönetimin bilimi (science of management) açısından bakmaya daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Belirtmek gerekir ki, yönetim bilimleri alanında genel olarak, stratejik yönetim alanında özel olarak yazılanların çoğu gerçek bilim değil, bilim görünümünde (pseudo-science) olan çalışmalardır. Zira yazılanların çoğu veriler ışığında test edilerek çürütülmeye (yanlışlanmaya) açık olmayan kuram veya iddialardan oluşmaktadır. Budan dolayı yönetsel yararları olsa da bilimsel ilerlemeye katkı sunmaktan uzaktırlar.

Bu dergi stratejik yönetim özelinde bilimsel bakış açısını (yöneticilere tavsiyelerde bulunmak yerine yönetsel olguları anlamaya çalışmayı) teşvik etmeye yönelik bir girişim olarak görülmelidir. Bu bağlamda hedef kitle, başta stratejik yönetim alanında çalışan akademisyenler olmak üzere doktora düzeyinde araştırmalar yapan doktor adayları, şirketlerin Ar-Ge departmanlarında çalışan araştırmacılar ve bilimsel merak ile hareket eden yöneticiler olarak sayılabilir. Bilimsel bir merak ve bakış açısı ile yapılacak çalışmaların yönetim bilimlerinde kayda değer ilerlemelere yol açacağına şüphe yoktur.

Stratejik yönetim alanında araştırmalarda bir patlama gözlemlense de alanın sınırlarını, alt araştırma alanlarını, disiplin temellerini, disiplinler varsayımlarını vs. tartışan yok denecek kadar az sayıda araştırmacı bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile olağanüstü bir bilgi birikimi araştırmalar sonucunda ortaya çıkmış bulunmakta ancak bu haliyle bilimsel bilgi birikimi bir “yığıcı” andırmaktadır. Bilgilerin sınıflandırılmasına, ilişkilendirilmesine, konumlandırılmasına; kısaca, bir disiplin içerisinde yerli yerine oturtularak haritalanmasına ihtiyaç vardır. Bu dergi, söz konusu açığı kapatmaya yönelik bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

Stratejik yönetim alanına daha ileri bilimsel katkılar sağlayabilmek için gerek araştırmacılar gerek hakem ve editörler tarafından aşağıda belirtilen hususların göz önüne alınması yararlı olacaktır:

1. **Bilimsel Bakış:** Dergi yönetimi, yönetimi profesyonel ve bilimsel bir alan ayırımına tabi tutmalı ve dergiyi yönetimi bir bilim alanı olarak ele alanlara açmalıdır. Örtük veya açık bir şekilde yöneticilere tavsiyelerde bulunmayı hedefleyen bilimsel görünüm içerisindeki retoriklere yer vermek yerine yönetsel olguları açıklamaya çalışan kuramsal ve ampirik araştırmalara sahifelerini tahsis etmelidir. Bilimsel çalışmalarda ortaya çıkan bulguların veya sonuçların ışığında yöneticilere veya iş dünyasına önerilerde bulunulabilir. Ancak bunlar varılan bilimsel sonuçlar ile temellendirilmeli ve mutlak doğrular olarak değil, aksi ispatlanana kadar dikkate alınması yararlı olan öneriler olarak sunulan çalışmalar tercih edilmelidir.

2. **Disipliner Bakış:** Ülkemizde strateji ile ilgili çalışmalarda tekil hipotez testlerine çok sık rastlanmakta ancak bu hipotezlerin dayandığı kuramlara değinilmemekte veya bunlardan hareket ile kuram inşa etme yoluna gidilmemektedir. Bu dergi stratejik yönetim alanının oluşmasına götüren kuramlara dayalı veya kuram inşa etmeye yönelen çalışmalara öncelik vererek disiplinler ilerlemeyi sağlayıcı teşvik etmelidir.

3. **Disipliner Alt Alan Katkısı:** Stratejik yönetim alanı kendi içinde alt alanlara sahip geniş bir alan durumuna ulaşmış bulunmaktadır. Bilimsel ilerleme açısından araştırmaların bu geniş alanın alt alan tartışma zincirine halka oluşturacak (eklenenecek) şekilde sunulmalıdır. Bir genelleme yapmak gerekirse stratejik yönetim araştırmalarını stratejik olguların ayrıştırılacak boyutları bakımından üç alt alana ayırmak mümkün görünmektedir: içerik, süreç ve biliş. Dördüncü bir alt alan ise, olgular yerine stratejik yönetim alanı/disiplini üzerine yapılan çalışmaları esas alan yansıtıcı (reflective) araştırmalar olarak görülebilir. Derginin, her bir alt alanda ve genel olarak disiplin ölçeğinde ilerlemenin düzeyini belirlemek ve ilerleme yapılabilecek hususlara katkı sağlayacak çalışmaları teşvik etmeli ve yer vermelidir.

4. **Okul/Ekol Bakışı:** Çalışmaları araştırma alt alanlarına göre sınıflandırdıktan sonra her bir alt araştırma alanında problemlere cevap niteliğinde ortaya atılan görüşleri birer ekol/okul olarak değerlendirmek ve bu ekoller/okullar arasındaki görüş ayrılıklarını kuramsal veya ampirik olarak değerlendirmelere tabi tutmak, tekil hipotez testi yapmaktan daha çok fazla bilimsel ilerlemeye katkı sağlayacaktır.

5. **Bağlamı Dikkate Almak:** Bir sosyal bilim alanı olarak yönetim bilimleri şüphesiz bağlam bağımlı bir özellik taşımaktadır. Çevremizdeki olguları açıklamak bağlamı dikkate almak ile ancak mümkün olabilir. Bağlamın etkisini yok sayan aşırı soyutlamacı yaklaşımların kuram inşa etme bakımından yarar sağlasa da hem bağlamsal olguları açıklama da yetersiz kalmakta hem de kuramları eksik inşa etmeye yol açmaktadır. Derginin kültürel ve yerel farklılıkları dikkate alan araştırmaları teşvik etmesi durumunda önemli katkılar elde etmek mümkün olabilecektir.

Son olarak derginin hayat bulmasının her aşamasında katkı sunan ve bundan sonra katkı sunacaklara teşekkür eder, Derginin stratejik yönetim alanında bir motor güç rolü oynamasını dileriz.